

רובה לכל חייל

מאת: יהודה בן-צור, צבי בן-צור

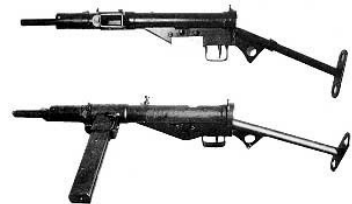
עד סוף מארס 1948 – ערב מבצע 'נחשון' – עמדו לרשות חטיבות ה'הגנה' רק כ- 1,300 רובים, מלבד הרובים שהיו שייכים ל'ישובים'¹ (כ-8,000 רובים ששימשו להגנתם המקומית). המשמעות של הנתון הנ"ל הייתה שעד לבואם של הרובים הצ'כים בראשית אפריל – 4,500 רובים באוניית הנשק 'נורה' ו-200 במטוס סקיימסטר שכור – רוב לוחמי החי"ר בחטיבות צבא המדינה שבדרך באותה עת (רק הפלמ"ח עצמו מנה ערב מבצע נחשון כ-3,500 איש) לא היו חמושים ברובים; למעשה, המושג "רובה אישי" עדיין לא היה קיים בלקסיקון ה'הגנה'. על המחסור החמור ברובים שממנו סבלו החטיבות הלוחמות בראשית דרכן חיפו במידה מסוימת התת-מקלעים ירודי הטווח-פגיעה מדגם 'סטן', אותם הצליחה התעשייה הצבאית של ה'הגנה' לייצר בכמויות ניכרות, ורובים שהושאלו מהישובים.

ב-21 ביוני 1948 העיד בן-גוריון שמאז התחלת מבצע 'נחשון' התקבלו 19,500 רובים שחולקו לחטיבות.² מספר זה כולל את הרובים שהגיע בתחילת אפריל, בתוספת של עוד 14,760 רובים רכש נוסף מצ'כוסלובקיה – 5,000 שהובאו ב-25 במאי באוניית הנשק "הזקן" ו-9,760 ב-28 במאי באוניית הנשק "רקס" (צה"ל גם קיבל לרשותו ב-21 ביוני 1,494 רובים מסוגים שונים מאוניית הנשק 'אלטלנה'³). ב-18 ביוני דיווח יגאל ידן, ראש אג"ם, לבן-גוריון: "יש רובים אפילו ל-40 גדודים. לכל חי"מ ולכל המשקים, ועוד ישאר עודף."⁴ הרובים חולקו לחטיבות ואיפשרו לצה"ל לצייד את כל אנשי החי"ר הנלחמים בחזיתות השונות ברובה אישי משלהם.

רובים נוספים שהגיעו מצ'כוסלובקיה – 10,000 ב-27 ביוני באוניית הנשק "הזקן", 2,100 ב-25 יולי באוניית הנשק "רקס" ו-8,000 רובים שהיו בדרכם לערבים, נתפסו ע"י כוחותינו במבצע "השודד" והובאו ב-28 באוגוסט לחיפה⁵ – העלו את סך הרובים הצ'כים שבידי צה"ל ל-46,915 רובים.⁶ עם קרב ל-50,000 רובים יכול היה צה"ל להמשיך ולספק רובה אישי לעשרות אלפי לוחמי החי"ר שהצטרפו יותר מאוחר למעגל המלחמה.

מאוזר K98 / P18 7.92mm, הוא "הרובה הצ'כי"

התת מקלע 'סטן' תוצרת תע"ש היה נשק באיכות ירודה: קצר טווח ולא מדויק, עם נטיה למעצורים ורגישות לפליטת כדור

¹ "יומן המלחמה", ד. ב-ג., כרך ג', עמ' 997.

² טבלא 21, ארכיון ההגנה (כתב יד מתיק של יוסף אבידר).

³ "המשימה רכש", פני זה. עמ' 224.

⁴ "גשר אווירי לעצמאות", אבי כהן, הוצאת מערכות 1997, עמ' 113.

⁵ ב-26.8.48, בעת שקורבטות חיל הים הובילו את שלל הרובים לחיפה, רשם ד. בן-גוריון ביומנו: "המופתי מארגן אנשיו מתוך הסתמכות על 8.000 הרובים. בימי הועד הפועל הציוני בירושלים התכוננו לתקוף לוד ורמלה" (בהערת שולים מדובר "על החלטת דב"ג להביא את הנשק ארצה ולא למוסרו לאו"מ").

⁶ "המשימה רכש", פני זה. עמ' 283.